

The Eternal Call

ר' פנחס סני' 11/19 - שבת פנחס 1

2

The Ramban (Bereishis 12:2, ד"ה אבל הטעם) says as follows:

The people of Ur Kasdim did terrible things to Avraham because of his faith in HaKadosh Baruch Hu. He therefore ran away from them with the intention to reach the land of Canaan, but tarried in Charan. Hashem then told Avraham to also leave the people of Charan and do what he had originally set out to do. That is, to serve Hashem and to bring people to call out in the Name of Hashem in the chosen Land. There, his fame would grow and the nations would be blessed through him. [In Canaan,] they would not treat him as they did in Ur Kasdim, where they disgraced him, cursed him and placed him in a pit or a fiery furnace.

Shabbat Shiur, vol.3 ~ R. Miller 3

Chief among the events that demonstrated Avraham Avinu's tenacious devotion to his faith in Hashem is the Midrashic account of his escape from the furnace at Ur Kasdim. Chazal have a mesorah, a tradition handed down to them from Moshe Rabbeinu, that there was a confrontation between Avraham Avinu and Nimrod in the city of Ur Kasdim, which resulted in Avraham's being thrown into the furnace.

Rabbeinu Avraham Ibn Ezra wonders why a miracle of this caliber had not been recorded in the Torah. However, the Ramban (11:28, ד"ה ואל יפתה) explains this conspicuous absence by noting that it would have been impossible to record the miracle of Ur Kasdim as a demonstration of Hashem's omnipotence without also mentioning the idolatrous arguments of Nimrod and the people of Ur Kasdim that the miracle was intended to refute. These opinions certainly do not belong in the Torah, and for this reason the miraculous event was not written at all.²

כאשר נתבונן נראה כי בתורה שבכתב לא מצינו שום ביאור מפורש, איך זכה אברהם בלי שום סיבה מוקדמת לגילוי הגדול של אלקי עולם שמצוהו: "לך לך מארצך וממולדתך ומכית אביך אל הארץ אשר אראך", ומבטיח לו ברכות שלא זכה בו אדם מיום כריאת העולם: "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה". וצריך ביאור מדוע זכה אברהם לגילוי כל כך גדול, ואם יש סיבה לכך מדוע לא נזכרה בתורה.

אולם כ"דרך חיים" להגה"ק המהר"ל מפראג זי"ע (אבות פ"ה מ"ז) מבאר באופן אחר הטעם שלא הזכירה התורה מסירות נפשו של אברהם כאור כשדים, כמו שכתב על המשנה (שם): "כל אהבה שהיא תלויה בדבר, בטל דבר בטלה אהבה, ושאינה תלויה בדבר אינה בטלה לעולם". והנה לשונו:

"כא להודיע תקות ובטחון ישראל בגלות, שאי אפשר שתהיה האהבה בטילה לעולם, שהרי האהבה שהשם יתברך אהב ישראל לא היתה תלויה בדבר כלל, ומאחר שאין האהבה תלויה בדבר אין האהבה בטילה. ודבר זה נראה כי הכתוב אומר, ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וגו', והקשה

עוד יש להעיר, כי הן אמת שהתורה לא הזכירה בפירוש מסירות נפשו של אברהם כאור כשדים, אולם הלא מקרא מלא דיבר הכתוב בפרשתינו (בראשית טו ז): "ויואמר אליו אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה". ומפרש הרמב"ן: "כבר פירשתי זה כי יאמר, מעת שהוצאתיך מאור כשדים ועשיתי לך נס, היה הרצון לפני לתת לך הארץ הזאת". הרי מבואר בכתוב שהקב"ה הבטיח את הארץ לאברהם בוכות שמסר נפשו באור כשדים, ואיך כתב המהר"ל שהכתוב לא ביאר מסירות נפשו של אברהם כאור כשדים, כדי ללמדנו שאהבת הקב"ה לאברהם וזרעו היא אהבה שאינה תלויה בדבר.

חי בלי שום קשר למעשיהם הטובים. עוד יש לתמוה, איך יעלה על הדעת שאברהם אבינו לא נבחר מצד מעשיו הטובים, הלא כל המקראות מלאים בשבחו של אברהם. והנה כמה דוגמאות:

בפרשת וירא (בראשית יח יז): "וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה, ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ, כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט". ופירש רש"י: "כי ידעתיו, לשון חיבה... ולמה ידעתיו, למען אשר יצוה, לפי שהוא מצוה את בניו עלי לשמור דרכי". וכן מצינו (שם כו ד): "והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כל הארצות האל והתברכו בזרעך כל גויי הארץ, עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמתי מצותי חקותי ותורתי". וכן מצינו ברברי הנביא (ישעיה מא ח): "ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אוהבי". ופירש רש"י: "זרע אברהם אוהבי, שלא הכירני מתוך תוכחה ולימוד אבותי אלא מתוך אהבה".

כי זה הפרש אשר יש בין ישראל לבני נח, דאילו בני נח הם צריכים לקרב עצמם ואז השם יתברך מקרב אותם.

אבל ישראל השם יתברך מקדים אותם לקרב אף שלא קרבו ישראל עצמם, כי אין תולה אהבת השם יתברך לישראל מצד צדקתם, רק כי הוא יתברך בחר באומה זאת בעצם שרוצה בהם והם בנוי בעצמם, ואין הבן צריך לקרב עצמו אל האב רק האב מקרב הבן.

אמנם דברי המהר"ל צריכים ביאור, כי הן אמת שמצד אחד יש בזה מעלה נשגבה, כי לא יטוש ה' את עמו ונחלתו לא יעזוב אפילו אם אין בהם מעשים טובים, אולם מצד שני הרי יש בזה חסרון גדול, שאברהם אבינו ראש יחסינו לא נבחר כלל מצד מעשיו הטובים, כי אז מתעוררת הפליאה אצל כל אומות העולם, מה נשתנו אלו מאלו, וכי משא פנים יש בדבר, להעדיף את אברהם חרצו זרע ישראל, רק מחמת היותם בני א"ל

האהבה. וכמו שאמר מרן הק' מקוברין זי"ע, וכי חידוש הוא שאברהם אבינו לא נשרף באור כשדים, חידוש הוא שאור כשדים לא נשרף מגדול אש האהבה שבערה באברהם אבינו.

11 עניניו של

ונראה לברר מקחו של צדיק עומק דברי המהר"ל מפראג זי"ע, בהקדם ביאור נפלא של הגה"ק בעל "בני יששכר" ב"אגרא דכלה" (סוף פרשת נח), בטעם הענין שלא הזכירה התורה בפירוש מסירות נפשו של אברהם על קדושת השם באור כשדים, על פי מה שהביא ה"פרשת דרכים" (דרוש א) קושיית המפרשים, מי התיר לאברהם אבינו למסור נפשו על קידוש ה' באור כשדים, הלא פסק הרמב"ם (מלכים פ"י ה"ב) כי בן נח אינו מחוייב למסור נפשו על קידוש השם, ובמקום אחר פסק הרמב"ם (יסודי התורה פ"ה ה"ד): "כל מי שנאמר בו יעבור ואל יהרג ונהרג ולא עבר הרי זה מתחייב כנפשו". כלומר שעובר על אזהרת הכתוב (בראשית ט ה): "ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש".

12

מעלת הן אמת שקיים אברהם כל התורה כולה מעצמו כלי שנצטווה על כך, אבל זהו דוקא להחמיר על עצמו, אבל מי התיר לו לקולא למסור נפשו עבור קדושת שמו, כיון שבן נח אינו מצווה על מסירות נפש ואסור לו לעשות כן. ותירץ ה"פרשת דרכים" בשם מהרמ"ט, שאברהם לא עשה כדיון במה שמסר נפשו על קידוש ה', ומטעם זה לא ניצל מכבשן האש כי אם בזכותו של יעקב, כמבואר במדרש (כ"ו סג ב): "אברהם לא ניצל מכבשן האש אלא בזכות של יעקב, הדא הוא דכתיב (ישעיה כט כב) לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם, יעקב פדה את אברהם".

13

אך ה"אגרא דכלה" מתמה על כך בלשונו: "והנה דברי מהרמ"ט אלו הם בדרך דרוש הפשט, אבל המשכיל ישתומם על המראה לומר, בזכות יעקב ניצל אברהם ואברהם יהיה לו ח"ו חטא בזה, והשם יתברך

15

"על כן אהובי ידידי קחו אמרי כי נעמו ויאירו עיניכם. התורה השלימה הזאת המצויה בידינו הוא דבר הווה לכל נפש ונפש מישאל, שהמצות שמבוארין בקום ועשה מחוייב האדם לעשות, ומה שמבואר בה שלא לעשות יזהר האדם מעשות. אך אמרו רז"ל (נויר כג): גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה... והדבר הזה אי אפשר שיתבאר בתורה, כי הוא לפי המקום והזמן וכפי אהבת הנפש לרצון השי"ת, אשר בעבור אהבתו את השי"ת תסכים הנפש כמעט שתרד בגיהנם, ויהיה אין שיהיה תמסור עצמה כמעט לדראון עולם, אך יתקדש שמו הגדול.

18

והנה אהרן הצדיק הבין מזבח שלפניו, היינו שראה את חור שנהרג על שמסר נפשו שלא לעשות העגל, ואם ישלחו יד גם בו אזי אין תקומה ח"ו לשונאי ישראל, אמר אהרן בלבו מוטב שיתקיימו ישראל *ויאבד הוא ויהיה מרת הדין מתוחה נגדו והמה ימלטו. אולם הבוחן לבבות ידע שכוונת אהרן היתה לתכלית אהבת הבורא ברוך הוא, שלא יאבד אומה שלימה וגדולה עבירה לשמה, על כן נבחר הוא וזרעו אחריו להיות כהן גדול".

19

הנה כי כן למדנו מה"אגרא דכלה" מושג חדש על מסירות נפשו של אברהם אבינו באור כשדים שמסר נפשו בעולם הזה ובעולם הבא, כי אף שמצד הדין אולי דינו כבן נח שאסור למסור נפשו על קדושת השם ויענש בגיהנם, אבל כשראה חילול השם *הנורא של נמרוד שכפר ומרד בה', נדלק בו אש קודש של קנאת ה' צבאות, ויאמר לעצמו: הן אמת שאולי אסור לי למסור נפשי, ועתיד אני לאבד חלקי בעולם הזה ובעולם הבא, אולם כל זה שווה לי ובלבד שאזכה לקדש שם שמים בעולם כי ה' הוא אלקים, וכפי שלמדנו מהחתם סופר שזהו המושג האמיתי של "מסירות נפש", למסור הנפש הרחנה לאבד חלקו בגן עדן ולנחול גיהנם.

מעלתה כאשר נתבונן בזה נשכיל להבין, כי *מסירות נפשו של אברהם באור כשדים היתה בכחינת: "אהבה שאינה תלויה בדבר", שהרי לא ציפה לשום תשלום שכר על מסירות נפשו, אדרבה חשב שיאבד עולם הזה וגם עולם הבא, ובכל זאת היה מוכן למסור גופו ונפשו למען אהבתו את ה', לכן זכה מדה כנגד מדה שבחר הקב"ה בו ובזרעו לחלקו ונחלתו בכחינת: "אהבה שאינה תלויה בדבר".

20

אמנם לא רק לעצמו זכה אלא גם לזרעו *אחריו עד סוף כל הדורות, וכל כך למה, כי אברהם אבינו השריש בקרב בניו עד סוף כל הדורות כה נפלא זה, שמוכנים למסור נפשם על קדושת השם אפילו אם יאבדו חלקם בעולם הבא.

21 נחאש צוריא - ר' כ"ח

הלקח הנלמד מעשרת הדורות שמנח ועד אברהם שונה הוא בתכלית. אמנם בכפי אותם דורות לא נמצאו עבירות כה חמורות כאלו שנמצאו בדור אנוש או בדור המבול. עובדה היא שעל דורות אלו לא נגזר אבדון. אבל גם הם היו רחוקים מצדקות. המשנה מעידה כי גם הם היו מכעיסין ובאין. אלא שלא על כך בלבד יצא הקצף עליהם. הרוגו העיקרי עליהם היה משום שלא היו להם מעשים טובים שיצדיקו את זכות קיומם. מכל

22

בני אותם הדורות לא היה אף אדם אחד בעל זכויות ושיעור קומה. אם כן הרי חסרה המטרה שלמענה היתה כדאית בריאת שמים וארץ. אילו גם התעלם הקב"ה מרשעותם ומרוע מעשיהם, הרי גם אז, למען אנשים חסרי זכויות חבל היה לברוא חבל ומלואה. הקב"ה יצר עולם כדי שיהיה בו אדם שראוי יהיה לקבל בצדק את שפעת טובו של הבורא, ומשלא נמצא אחד כזה, עורר זה קטרוג גדול על כל האנושות. עד שבא אברהם אבינו ובכח מעשיו הטובים ראוי היה לקבלת השפע האלוקי, ואז כביכול נח כעסו של המקום.

16

פוק נא חזי (שמואל ב טו לב) ויהי דוד בא עד הראש וגו', שאמרו רז"ל (סנהדרין קז): שביקש לעבוד עבודה זרה כדי שלא יתרעם העולם על השי"ת, והנה השי"ת ויתעלה הבוחן לבות וכליות והוא מחדש בכל יום מעשה בראשית, הגם שהדבר הזה שלא כתורה ואין לו מקום מנוח בנבחי מרומים, מחדש מענינים כאלו מעשה בראשית ומתקדש בזה שמו הגדול ביתר שאת, בין והתבונן יידי הנעים אמרי אלה. וכבר שמענו מאדוכי השם יתברך בדורנו אשר אמרו, אילו היינו יודעים בטוב ששכר המצוה הם גיהנם ושכר העבירות הוא גן *עדן, אף על פי כן יותר יונעם לנפשנו לקיים המצות שציונו הבורא יתברך.

17

שהוא עושה עבירה בזה שמוסר עצמו ועונש העבירה הוא גיהנם, אף על פי כן כדי שיתקדש שמו הגדול, מסר חיותו בעולם הזה ובעולם הבא עבור קדושת שמו ועשה עבירה לשמה. והנה היות הדבר הזה שלא כתורה כי הוא עבירה, אי אפשר שיתפרש בתורה, כי היא רק עבירה לשמה דרך אמת לעבודתו יתברך, ואי אפשר להתפרש ולדמות מלתא למלתא, רק הוא דרך אמ"ת נקודה הפנימית שבלב, וכבר ידעת כי מדת האמ"ת הוא יעק"ב (מיכה ז כ) תתן אמ"ת ליעקב, זהו שרמזו רז"ל בזכות יעקב ניצל אברהם. ומעתה התבוננו *נא ידידי ורעי ויונעם לחכם, והשם יתברך יאיר עיניכם לעבודתו".

14

ויתעלה קראו (ישעיה מא ח) אברהם אוהבי, וחשב הנסיון הזה מכלל העשרה נסיונות. לכן מבאר ה"אגרא דכלה" ענין זה, כי מסירות נפשו של אברהם אבינו באור כשדים היתה בכחינת עבירה לשמה, ולפיכך אי אפשר שדבר זה יהיה מפורש בתורה שבכתב, והנה לשונו המתוק:

14

The Midrash implies that the war was in fact a "religious war," directed solely at Avraham, whose revolutionary ideas endangered the dogma of the era. When the Four Kings captured Lot, Avraham's nephew, their sole intention was to rid the world of Avraham and extinguish the belief that he had kindled.

27 Let us turn our attention back to the war of the Four Kings against Avraham. This was no mere physical war; it was a battle of faith, of essence. It was a clash of externality versus internality, paganism and the belief in powers of nature versus conviction in God, the Unifying force of the world.

A second thought deduced by the Maharal from R. Levi's words on אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ is as follows:

Avraham is the יסוד הראשון — "The first foundation" upon which the world is built. A יסוד — "foundation," is extremely strong, and cannot be uprooted. Even the intense force of many nations united is rendered useless against Avraham, the cornerstone of the world.

A third idea expressed by the Maharal on אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ is that Avraham was the pioneer of belief in God in the world. The significance of this idea is that initiation is not dependent on the thoughts of others. Were Avraham to have been affected by the ideas of others, he would not have been "first," but rather a follower of others, i.e.,

28 The whole world rests on the shoulders of Avraham, who injected the world with belief in God. This can be clearly seen in the following verse:

[אלה תולדות השמים והארץ בהבראם.]

*These are the offspring of the heavens and the earth in their creation.*²⁶

Rearranged, the Hebrew letters בהבראם spelling "in their creation," form אברהם — "Avraham." The world was created for the belief and ideals that Avraham propagated. In contrast, the Four Kings observed the world's multiplicity and concluded that the forces of nature were independent powers. They refused to see the centre point of all directions, the One Force controlling all, recognising only the shell without the inner meaning. *

Only by constant probing could their error have been dispelled. In the words of Yeshayah:

[שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה...]

*Lift up your eyes and see Who created these.*²⁷

28^c It is notable that one of the Hebrew names we use for God, מי אלה, is composed of the same letters as the two words אלקים — "Who are these?" Only by constantly asking אלה — "Who created these?" can one pierce through the superficial diversity and discern the Creator and the Guide of the World. Avraham did just this. He discovered the One and Only God. He discovered the unity, the internal point, despite the external multiplicity.

29 As elucidated by the Maharal, every number is invested with profound significance, symbolizing a certain spiritual concept. The number four is symbolic of externality, while the number one always represents the inner, hidden, spiritual core of an entity. This can be seen in the verse: [ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה...] "And you shall expand to the west, and to the east, and to the north, and to the south."²⁵ Expansion always manifests in four directions that emanate from one central point. One can balance a cube only by finding its centre of gravity. The equilibrium of the cube is dependent on the internal, central point. The cube will be unable to balance on any of its external sides.

זהו הביאור במה שקיבל אברהם אבינו שבר כולם, דהיינו שכל השכר וכל השפע שראוי היה להתקבל על ידי רבים, בשל רצונו של הקב"ה להיטיב עם הבריות, לא יכול היה להקלט, עד שבא אברהם אבינו ואיפשר את קליטת השפע.

נמצא, איפוא, כי אכן שני דברים גדולים לימדנו התנא. למדנו עד היכן מגעת מידת "ארץ אפים" של הקב"ה, ולמדנו כמו כן כי העולם לא נברא לשוא, אלא כדי שיהיה בו אדם שמכיר את בוראו וילך בדרכיו. אם במשך דורות רבים לא היה בנמצא אדם כזה, המתין הקב"ה באורך רוח, עד שזרחה שמשו של אברהם אבינו והוצדקה בריאת שמים וארץ.

הן הן הדברים שאמרו חז"ל (בראשית רבה יב, ט) על הכתוב (בראשית ב, ד): "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", "באברהם (בחילוף האותיות), בזכותו של אברהם". כי אכן רק אברהם היה האדם שבגיניו כדאי היה לברוא את כל הבריאה. לאור זאת אין תימה שאברהם אבינו זכה לשכר הרב, באשר הוא שהעניק לעולם את זכות קיומו.

24 מעלה מיוחדת זו שנמצאה אצל אברהם אבינו, יתר על כל באי עולם, היא המבהירה לנו פרט יסודי בהתייחסותו של הקב"ה אליו.

בשעה שהתורה עורכת לנו היכרות ראשונית עם אברהם אבינו, (שאו עוד נקרא שמו אברם), אנו מוצאים שהקב"ה פונה אליו ומצווה: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך". תמורת קיום צו זה הקב"ה מבטיח לו שפע של הבטחות: "ואעשה לגוי גדול, ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה, ואברכה מברכך ומקללך אאור, ונברכו בך כל משפחות האדמה."

הרמב"ן העלה את התמיהה, מה מצא הקב"ה באברהם שלפניו נגלה אליו, צוהו בציווי זה, והבטיחו ביעודים נפלאים אלו, בעוד שעד כה לא ידענו מאומה על אישיותו של אברהם ועל מעשיו הטובים! מה שונה היא ההתודעות לאברהם מוז שהיתה אל נח. בטרם שמתחילה התורה לספר אודות התיבה שבנה נח והצלתו בה, היא הקדימה ללמדנו כי נח היה צדיק תמים בדורותיו וכי התהלך עם האלוקים. אולם על אברהם הרי לא נאמר עד כה ולא כלום, ומדוע דוקא עליו נגלה הבורא, ומדוע דוקא הוא היה זה שנתברך מפי העליון בכל הברכות הנשגבות?

25 אולם ה"שפת אמת" (לך תל"ב) מאיר לנו נושא זה מכיוון הארה נוסף. בהתבססו על דברי הוזהר הקדוש הוא מבאר כי אכן האמירה "לך לך" מלכתחילה לא כוונה אל אדם מסויים. היא נאמרה בצורה סתמית, כך שכל אדם, אילו שאף ורצה, יכול היה לשמוע דיבור זה. אלא שבמציאות לא היה אדם בעולם ששמע את קול ה', מלבד אברהם, וממילא נמצא שהדיבור נתייחד רק אליו ונועד עבורו.

לפיכך נאמר בתורה: "ויאמר ה' אל אברם", משום שאכן בסיכום הדברים, הוא היה היחיד שהכין עצמו לשמוע את קול ה', הוא האחד שזכה להאזין לקול זה, ואם כן רק אליו נתייחד הדיבור.

30 Avraham battled valiantly against the Four Kings. And it was his quality of internality that enabled him to merit the Divine protection of "אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ" and thus emerge victorious. The Four Kings, personifying the external, opposed Avraham, the centre, internal point of the world.

31 The Midrash begins (*Bereishis Rabbah* 39:1) by addressing the first words Hashem said to Avraham. "Lech l'cha! Go! Leave your home, leave your friends, leave your attitudes. Leave. Just go." That was Avraham's first contact with Hashem. What had happened here?

So the Midrash explains with a *mashal*, a parable. "It is analogous to a person who was going from place to place, and he saw a lighted *birab*, a palace. And he said, 'Is it possible that this palace has no master?' The *ba'al habirab*, the master of the palace, leaned out and said, 'I am the *ba'al habirab*. I am the master of the palace.' It is the same with Avraham. He used to say, 'Is it possible that this world has no guide, no master?' The Holy Blessed One leaned out over him and said, 'I am the *ba'al ha'olam*. I am the Master of the world.'" These are the words of the Midrash. You can look it up inside.

When we analyze the words of the Midrash, we begin to see the fine shades and nuances of its deceptively simple message. It is the first rung on the ladder of understanding. The Midrash is telling us about a man who is going from place to place. He has no place, no roots. He is lost and confused, a wanderer in a desolate desert, a seeker. Suddenly, he sees a palace ablaze with light, a huge castle in the middle of nowhere sparkling with dazzling light.

He stops and asks himself, "Is this a mirage? How did this palace get here in the middle of nowhere? Is it possible that

32 this palace has no architect, no lord, no master?"

Immediately, the lord of the palace sticks his head out of the window and says, "This is no mirage. I am the architect of the palace. I am its lord. I am the *ba'al habirab*."

So the Midrash is describing Avraham as a restless person, a person "going from place to place." He sees no meaning in the chaos of the world. He tries to scrutinize his surroundings, he searches and tries to understand what this baffling world is all about, and he asks, "Is it possible that this complex, mysterious, beautiful, magnificent world has no Creator?" And by the force of this question, Hashem communicates with him, and the entire course of his life is changed. Yes, the entire course of history is changed.

So what was so extraordinary about Avraham's question? Many people, intelligent people, ask this question all the time. You go out and take a look at the beauties of nature. You look at the Grand Canyon. You look at a tree blossoming in the springtime. You study biology and physics and discover the fantastic mysteries of the universe and the unbelievably intricate ways in which it works, and you can't help feeling instinctively that everything points to a Creator.

It's a natural thing to ask such a question, to feel the overwhelming presence of the Almighty. But there is a fundamental difference between what everyone feels when faced with "the palace ablaze with light" of the natural world and what Avraham felt under the same circumstances.

* This question took hold of Avraham and obsessed him. It completely seized him. Others can have this feeling, especially when they are standing in front of one of the wonders of the world like the Grand Canyon. So they think to themselves, Hey, someone must have created this thing. Then they finish their can of Coca-Cola, throw the empty can into the canyon,

33 get into their camper and drive away. But for Avraham, the effect of the question was electrifying, all-consuming. It took over his life, and he couldn't get his mind off it.

So what does this mean? How do we understand a question dominating his life to the point where everything else was subordinated to it? This brings us to the second Midrash I mentioned before. There we'll find an analysis of what happened to Avraham.

34 A few lines down, the Midrash is still addressing the *pasuk* in which Hashem says to Avraham, "Lech l'cha! Go!" The Midrash starts (*Bereishis Rabbah* 39:4) by bringing the *pasuk* in *Kobeles* (7:19), "Hachachmah ta'oz l'chacham mei'asarah shalitim asher hayu ba'ir ... Wisdom gives more strength to the wise man than the ten rulers who were in the city."

At this place in *Kobeles*, Shlomo Hamelech describes the relationship between a wise man and wisdom. So we first have to ask ourselves, What is a wise man? Is it someone who knows a lot of facts, who collects facts and stores them in his head? Is it someone who has memorized the entire *Encyclopedia Britannica*? Is it someone who has memorized the entire *Talmud*? Is that the definition of a wise man? We have to find out what this term means. We have to pin down the definition. So what can we learn from the Midrash about this basic question?

* Shlomo Hamelech tells us that *chachmah*, wisdom, gives the wise man enormous strength. The wise man in his relationship with wisdom becomes so strong, so powerful that he is stronger than the ten rulers who were in the city. Imagine ten rulers,

35 On the first *pasuk* in the Torah, "*Bereishis bara Elokim ...*," Targum Yonasan ben Uziel renders it as "*b'chuchmesa bara ...*" Hashem created the world with *chachmah*, with wisdom. The whole world, the vastness of the universe, the entire cosmos, everything in existence is rooted in wisdom. So if you want to identify a person's goal in this world, if you want to measure his greatness and his piety, you have to talk about his relationship to wisdom. But most people don't seem to know that.

Go out and ask all the people in New York City what life is all about. I guarantee you that most of them will say, "It's all about having a few bucks and getting a few kicks." Out of eight million people, seven and a half million will say that the meaning of life is money and pleasure. Without a question and without a doubt. They live with the externality of the cosmos, and it is all an exercise in futility. They live in despair and they die in despair, and their entire lives amount to nothing. It's all meaningless. But in reality, there is a deeper meaning to life.

36 So the Midrash tells us: You want to know what Avraham was? You want to know the secret of his greatness? You want to know his particular genius? You want to know how the whole chapter of the world known as Avraham started? The answer lies in the *pasuk* in *Kobeles*: "*Chachmah*, wisdom, gives more strength to the wise man than the ten rulers who were in the city."

* Avraham's greatness was in his relationship to *chachmah*, which was so intense, so powerful, so ... honest ... that he became fused with it. When he perceived the great knowledge of the existence of a master of the Universe, he didn't just say, "Well, I know this

now. It's a nice thing, a nice thought, quite inspiring actually. Someday, I'll think some more about it. Someday, I may even do something about it." That kind of lackadaisical attitude had no place in Avraham's scheme of things. That's not who Avraham was. "Wisdom gives strength ..." Avraham's knowledge consumed him, and he achieved understanding.

The Sages did not emphasize Avraham's religiosity or that he did this or that good deed or that he was a *tzaddik*, as the Torah tells us about Noach. That was not his defining characteristic. It was his relationship to *chachmah*. All of us have weaknesses, shortcomings, failures, distortions. We know perfectly well what they are, so why don't we do anything about them? Why don't we change? It's because our relationship to *chachmah* is tenuous and feeble. We may have the knowledge, but we have precious little understanding. We achieve understanding when our knowledge becomes so deep and pervasive that it defines our whole personality. It energizes and directs us. That is where Avraham stood out; it was in the realm of his relationship to *chachmah*.

38 You take a regular person up into the Swiss Alps and show him the grandeur and magnificence of Hashem's creation, and it takes his breath away. You show him how a baby is born, how the embryo progresses from stage to stage until a little human being is born. You teach him biology and show him all the miraculous processes that are constantly going on inside our bodies every minute of every day. It is beyond incredible. And what will your average person say? He'll probably acknowledge that it is really fascinating, but will he be transformed? Will he turn his life around and seek a new direction? Not likely.

39 But Avraham did. When he perceived the concept of the brilliantly illuminated palace in the desert, his life was never again the same because he went from knowledge to understanding, which leads directly to transformation. That is where he got the strength to be Avraham the *Ivri*, the one who could stand on one side with his own views, opinions and attitudes while the entire world was on the other side with opposite views, opinions and attitudes, and he wouldn't concede to them. Nothing could budge him because he and his knowledge were one.

So now we understand the first Midrash in the light of the second. And now we can also understand the conclusion of the first Midrash in its fullest depth. Our Sages tell us that when a person achieves understanding, that path will lead him to Hashem. If a person has that kind of power, Hashem will lean out of His exalted window and say, "I am the *Ba'al Ha'olam*. I am the Master of the world." This is the structure on which the nation of Yisrael can be built. This is solid ground.

40 There was a very great man, a famous *rosh yeshiva* in Europe, who passed away after the First World War. I want to tell you about something he did - not because we should also do it, because we shouldn't; it's not for us - but I want to make a point. This great man's name was Rav Yosef Yozel Horowitz, who is known to us as the Alter of Novardok, the founder and dean of the famous Novardok Yeshiva, one of the wellsprings of the Mussar movement. This man locked himself in a small shack for nine years and never came out, not once. He had two small openings, one through which he was handed dairy dishes and one through which he was handed meat dishes. And that was the extent of his contact with the outside world for nine years.

41 So he began to cry. I want to go to *shul*, he told them. I want to be together with people. But right now, I'm not a person. I'm working on making myself into a person. Believe me, the minute I feel I'm an *ish yasbar*, a straight person, I'll come out. But right now, I'm so distorted that I've got to straighten myself out before I'm good for anything.

So he stayed isolated in that shack for nine years and he labored ... he labored ... and struggled to gain the strength to take control of his life, to become a straight man. After nine years, he came out, and over the rest of his life this great man was a pillar of blazing fire. He founded over eighty *yeshivos* in Russia, Poland and Lithuania. Yes, eighty! He was one of the towering giants of his time, and he had many great *talmidim* who carried on his work on a grand scale long after he passed away.

What was he doing in his shack during those nine years? He was forging a relationship with *chachmah*, because he knew that a person falls into chaos and meaninglessness if he is not fused to *chachmah*. Now, I'm not saying that we ourselves should follow his example and lock ourselves away until we straighten out all the distortions and kinks in ourselves. That is definitely not a good idea for most people. But on our own scale, we must also pursue an intimate relationship with *chachmah*. And as it begins to form, we should always gauge the strength of that relationship honestly.

Shabbat Shiur, vol. 3 - R. Miller

42 One who identifies with the outer world and sees everything with the associated superficial perception, is unable to appreciate true depth or recognize, "מי ברא אלה". A demonstration of this is found in the following:

[ועמק השדים בארת בארת חמר וינסו מלך סדם ועמרה ויפלו שקמה והנשארים הרה נסו.]

The Valley of Siddim was full of clay pits, and [when] the King of Sedom and [the king of] Amorah fled, they fell there...³³

Rashi says that the Kings of Sedom and Amorah fell into a quagmire, and a miracle happened to them and they escaped from the pit. This miracle transpired because there were many amongst the nations who did not believe that Avraham was miraculously saved from the fiery furnace of Nimrod. Now that the King of Sedom was miraculously extricated from the quagmire, they retrospectively believed in the miracle that had happened to Avraham.

43 The Ramban suggests an answer to this question. The miracle experienced by the King of Sedom did not occur until Avraham passed the pit. The miracle clearly happened in the merit of Avraham, who desired to save the kings and return their possessions. Seeing this, one would now believe in the miracle that saved Avraham from the fiery furnace, because it was only due to Avraham that the King of Sedom was miraculously saved!

The *Nachalath Eliezer* highlights a parallel between the words of the Ramban and the Midrash:

When the King of Sedom emerged from the pit, he arrogantly declared:

["מה אתה ירדת לכבשן האש ונצלתי. אף אני ירדתי לחמר ונצלתי..."]
"Just as you were saved from the fiery furnace, so too was I saved from this quagmire..."³⁵

* Instead of having gratitude to Avraham, in whose merit he was saved, the King of Sedom attributed the miracle to his own merit. This was the direct result of a superficial outlook. He lacked the trait of acknowledging the origin, the abstract Source of everything, and therefore he could be confronted with blatant truth, and yet ignore it.

44 R. Miller

One's life is dictated by the forces in which he places his trust. The fluctuating winds of political life and current world events bespeak just this. Factions and individuals within society place their trust in other mortals, often individuals of the most immoral and degenerate calibre. And what strength does a person gain through this belief in "forces" of the external? His conviction renders him helpless.

* The Chafetz Chaim takes this a step further. In reality, externals and physicality have no power at all. Consequently, if one has no trust in God, one is trusting void, vanity — nothing.

49 Inspiration & Insight ~ R. Segal

There is another vital lesson to be learned from the story of R' Akiva. The following is offered by way of introduction:

It is related that a man once observed a pot-cover being lifted from the pressure of the steam inside the heated pot. Noting the power which the bottled-up steam produced, the man began to research the matter. His investigations culminated with the invention of the steam locomotive.

The man had seen nothing new. Millions of his contemporaries observed the same scene daily. But only this man thought into this everyday phenomenon until he arrived at a monumental finding.

So it was in the case of R' Akiva. This stone that he noted had been there well before he made his observation. Countless others had seen what he had seen, but how many of them had thought into the matter enough for it to change their entire lives?! Had R' Akiva not reflected and applied his observation to his own life, he might have remained an ignorant shepherd. Instead, he rose to become the leader of his generation, the man regarding whom Moshe Rabbeinu asked Hashem (Menachos 29b), "There will exist such a man and You are

50

When one studies a pasuk of Chumash or a teaching of Chazal, he must stop and ask himself, "What have I just learned? What lesson can I glean from this?" One must also learn to reflect upon the happenings around him in order to apply what lessons they have to offer to his daily life. Finally, one must learn to reflect upon his own desires and aspirations, to ponder them well and ascertain which stem from his yetzer tov, positive inclination, and which are rooted in the opposite.

Such is the way to true greatness.

51

לכשרנייק נמצא כי כללם של דברים כבר נרמזו לנו במאמר חז"ל שהצטב בפתיחת דברינו. משבאו חז"ל למצוא משל למי שראה בירה דולקת הם אמרו: "משל לאחד המהלך ממקום למקום". יכולת לשאול וכי מה מוסיף פרט זה אודות ההילוך ממקום למקום שנמשל באברהם אבינו?

הן הן הדברים. לא יוכל האדם לעמוד על אמת חייו, אלא אם כן מוכן הוא כאברהם אבינו להלך ממקום למקום. הילוך זה משמעותו חיפוש אחר האמת בכל מחיר. אם יבקש אדם להתרווח בכורסא המצויה בבית ממוג, הרי גם אם יהיה שכלו חזק ככל שיהיה, לא יוכל להגיע לחקר האמת.

* האמת מצויה אמנם בהישג ידו של כל נברא בצלם, אולם לשם השגתה צריך להיות מוכן להקרבה; לחיפוש אחריה ללא לאות, לזיתורים מפליגים על רצונות ותאוות, ולנבונות לעקירה גם מן הסביבה החברתית ומהשקפותיה. האמת אינה מוגשת לבריות כעל מגש של כסף. רק כאשר מוכן אדם לכל מאמץ בחתירתו אל האמת, הוא אכן יזכה להשיגה.

קול ה' אינו קול רפה, חלילה. מושמע ומהדהד הוא בעוצמה אדירה, כאמור (תהלים כט, ד-ה): "קול ה' בכח, קול ה' בחדר, קול ה' שובר ארוזים". אלא שלמרות כל עוצמת הקול, אם לא יכין אדם את עצמו מבחינה רוחנית לקליטת קול זה, הוא לא ישמע אותו כלל.

משל חיזור לדבר נוכח ללמוד מן המציאות. יש לך תחנת שידור בעלת עוצמה אדירה, המשדרת ללא הרף. אולם למרות עוצמת השידורים אם לא ירכוש אדם לעצמו מקלט, לא יפעילנו, ולא יכוונו לגל של התחנה המשדרת, לא ישמע ולא כלום. חז"ל רמזו לכך באומרם (לקוט שמעוני תהלים כט): "קול ה' בכח, בכוחו של כל אחד ואחד". כל יחיד, לפי כלי הקיבול הרוחניים שהכין, עשוי לקלוט את דבר ה', ובה במידה שתגדל ההכנה המתאימה, כן תגדל עוצמת הקליטה.

* קול הבורא קרא לא רק בעבר הרחוק, הוא חוזר להדהד תדיר, והתופעה חוזרת על עצמה. לפי עדות חז"ל (אבות פרק ג, ב): "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה". אם אנו איננו זוכים בכל יום לשמוע את קול קריאה זו, אין זה משום שהיא הפסיקה מהכרותה, אלא משום שאנו לא הכנו עצמנו כרבעי לקליטתה. צדיקים אמרו שאם בכל זאת בעתות רצון מיוחדות שומעים אנו בקרבנו קולות ייסורי מצפון הקוראים אלינו להיטיב דרכינו ולשפרם, הרי זה כמין חד מאותה בת קול, שלעתים זוכים אנו שתיקלט בקרבנו.

46

בדורו של אברהם היה הוא היחיד שהכין את לבבו לקליטת קולות הבורא, ועל כן רק הוא זכה לשומעם, וכיון שמכל באי עולם רק הוא זכה להאזין לדבר הבורא, אכן ראוי היה שיוענקו לו כל הברכות שנאמרו לו ולזרעו.

היריעה שהחלה להתפרש לפנינו לעיל, ושבה גללה לפנינו אברהם אבינו כמצדיק את זכות קיומו של העולם, ושביגין זה זכה ונטל שכר כל העולם, ממשיכה ונרקמת בעובדה שהיה הוא היחיד ששמע את קול ה' ושנשמע לקול זה, ועל כן ראוי היה שיובטח לו "והיה ברכה - הברכות נתונות בידך, עד עכשיו היו בידי ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפוץ" (רשי יב, ב).

מכאן ואילך קיבל אברהם אבינו את המפתחות לכל השפע השורר בעולם, כדרך שפירשו במדרש (בראשית רבה לט, יא) את הפסוק "והיה ברכה", שכאילו נאמר "והיה בריכה". אברהם נעשה הבריכה שממנה ישקו כל העדרים, באשר הוא היחיד שבגינו נברא העולם, והוא היחיד שקלט את דבר ה'.

47

הכנת כלי הנפש לקליטת דבר ה' לא מלאכה קלה היא. היא דורשת התאמצות יתירה של שנים רבות ומתפרשת על פני שחיי עבודה רוחניים רבים. אולם בין כל ריבוי המעשים הנדרשים מן האדם לשם כך, בולט ומודגש ענין הענוה וההתבטלות.

בתוך הציווי שנאמר לאברהם "לך לך", נרמזה גם השיטה והדרך כיצד להגיע לכל המעלות הרמות, שבסופו של דבר אכן זכה אברהם להתעלות אליהן. את הקריאה "לך לך" מפרש ה"שפת אמת" (לקוטים) שכמו נאמר לו לך מן ה"לך", הסתלק מן הנגיעות האנוכיות האישיות שלך, או אז תזכה להגיע להכרת הבורא באמת. נגע האנוכיות הוא המפריע לבריות להעפיל ולזכות בכל מידה נכונה, אתה אברהם כלך לך מדרכים אלו, אתה התעלה מעל ה"לך", כך תסיר מדרכך את אבן הנגף העיקרית בדרך אל השלימות. אפשר שזו היתה הסיבה שבגללה רק אברהם זכה לשמוע את קריאתו של הקב"ה באין איש נוסף מלבדו שיוזכה לך, כאשר רק הוא המעיט עצמו בתכלית, וכך נעשה ראוי לקליטת קול הבורא. המאזין לקולות עצמו ואנוכיותו, לעולם לא יוכל להאזין לקול הבורא, כי כבר לימדונו חז"ל (עין

48

מנילה כא, ב): "תרי קלי לא משתמעיו" (שני קולות אינם נשמעים כאחת), וככל שמונח קול ה"לך", מתגבר קול ה' ונשמע בעוז. מידת אברהם היתה מידת הענוה המוחלטת, "ואנכי עפר ואפר", והיא שזיכתה אותו להעפיל לכל הפסגות. ה"שפת אמת" הוסיף לבאר כי מתוך כך מצינו טעם נוסף מדוע לא גילה הקב"ה לאברהם מיד בתחילת הדיבור * את יעד הליכתו, ורק אמר לו: "אל הארץ אשר אראך". העלמת היעד נבעה משום שמאברהם נרשע מידה מוגברת עוד יותר של התבטלות והסתלקות מן ה"לך", ורק אז ניתן לו לראות בבירור את הכיוון והיעד.

As we have already mentioned, Avraham Avinu's basic message was one of emunah, of knowledge of the Ribbono Shel Olam. He instilled in the world an elemental belief in Hashem that pushed back the tide of idol worship, apostasy, and heresy.

More fundamentally, Avraham Avinu was demonstrating to the world the principle that a human being and his environment can become Godly. He proved that one could bring the Shechinah into

58

the world, and imbue the physical world with the Divine Presence. The lives of all the Patriarchs were dedicated to this in different ways. Avraham, Yitzchak, and Yaakov each contributed a different element of *Elokus*, Godliness, to the world. This is what Chazal mean when they say, "*HaAvos hein hein haMerkava*, the Patriarchs are the chariot [of the Divine Presence]" (*Bereishis Rabbah* 47:6).

For his part, Avraham Avinu brought out the Godliness of man through *gemilus chassadim*, acts of lovingkindness. His entire life was filled with concern for others. Later in this parshah we shall see that Avraham went to great lengths to rescue Lot from the hands of the four kings.³ We will also discuss more about Avraham's famous hospitality. } *Give truth to Yaakov, kindness to Avraham, which You have sworn to our fathers from the earliest days*" (*Michah* 7:20). Kindness was the vehicle through

59

which Avraham Avinu demonstrated his Godliness.

The first way to appreciate Avraham Avinu's *chessed*, his kindness, is by considering the maturity and selflessness that marked his character. Avraham worked to achieve total control over all his urges and passions. This level of perfection and total integration of his personality made it possible for him to dedicate his life to helping others.

* Additionally, a life of kindness and giving is a way to emulate the Ribbono Shel Olam. "*Ma Hu rachum, af attah rachum; Ma Hu chanun, af attah chanun* – Just as Hashem is merciful, so shall you be merciful. Just as Hashem bestows grace, so shall you bestow grace" (cf. *Shabbos* 133b). A *baal chessed*, one who constantly gears his life towards performing acts of kindness, patterns his life according to the attributes with which HaKadosh Baruch Hu is described in the Torah. It is an aspect of Godliness, *Gettlechkeit*.

60

Avraham Avinu revealed that not only must a person intellectually recognize the existence of the Ribbono Shel Olam, he must strive to live according to this reality and become a Godly person, an *ish Eloki*. The person who succeeds develops the ability to give and to influence. In his highest form, a person reflects Hashem not only in his actions,

61

Chessed transforms the one who performs it from a selfish, predatory animal into a human being created in the Divine image. An animal survives by devouring its prey, but a *baal chessed* lives by building others and bringing out their Divine qualities. Indeed, by honoring others, one gives honor to Hashem.

2. ~~Amunah~~

52

מה הן, בכל זאת הסיבות שבגללן אנשים רבים אינם זוכים להגיע אל האמונה?

רבנו סעדיה גאון (בפתחת ספרו "האמונת הרעות") מונה מספר גורמים המונעים מאנשים להכיר באמת האמונה. אחד הגורמים הוא חוסר ההתבוננות ותשומת הלב, שעליהם כבר עמדנו לעיל. אכן, עינינו הרואות מה רבים הם בני האדם המשקיעים הרבה חשיבה בתיכונן סדר יומם, או אפילו בתיכונן הופשתם הבאה, אך מעט מאוד מחשבה הם מוכנים להקדיש לחידת הבירה הדולקת למול עיניהם.

רס"ג מוסיף ומונה גורמים נוספים כמו הרתיעה מפני האמת המחייבת: } *הרבה בני אדם אומרים האמת כבדה, ומהם אומרים האמת מרה, והם רוצים בחירות ובורחים ממנה.*

53

ראוי להרהר בגורם זה ולברוק עד כמה שורשיו נפוצים בכל המישורים. הנה בעל ה"חזון איש" זצ"ל פותח את ספרו בעניני "אמונה ובטחון" במלים: } *מידת האמונה היא נטיה דקה מעדינות הנפש. אם האדם בעל נפש, ושעתו שעת השקט, חפשי מרעבון תאווני...*

54

משאנו מעיינים בדברים הנגזרים תמידים: מה ענין החפשויות מרעבון תאווני לכאן? סבורים היינו לתומנו שבשביל להגיע אל האמונה חייב אדם להיות מצוייד בשכל חד ובריא ובאמצעי חשיבה מתאימים, והנה גילה לנו ה"חזון איש", שלא זה העיקר, אלא הנקיות מתאוות.

בדברים אלו חזר ה"חזון איש" והדגיש את העקרון שעליו כבר עמד רס"ג כי אנשים יראים מן האמת ובורחים מפניה. רס"ג גם הצביע על מקור הדברים בפסוק בתהלים (יד. א) הקובע: "אמר נבל בלבו אין אלוקים", לאמור, התאוות, הן המכתיבות למי שנוגע בהן לכפור במציאות האלוקית.

רק יוצר האדם הוא שיכול היה לחשוף סוד כמוס זה הטמון במעמקי הנפש, כי הכרתו ושכלו של האדם מונעים על ידי רצונותיו ותאוותיו. אם לא יהיה אדם אויביקטיבי מבחינת רצונותיו, הוא יחשוב בצורה מעוותת.

מערכות נפשו של אדם משולות למחשב אדיר שיש בו מנגנון אתראה המופעל על ידי חישן נפלא. כל אימת שחש אותו חישן כי האמת המתקרבת עלולה לחבל במערכת היצרים והתאוות, הוא מפעיל את מנגנון האתראה וזה מונע ממנו מלהגיע להגיון. אותו מנגנון גם עלול ליצר תיאוריה שלא תאפשר לאמת לחדור אל ההכרה. ברור, שכאשר הנתון של בקשת התאוות הוזן אל מחשב זה, אין כל פלא אם התוצאה המחשבתית תהיה מסולפת.

55 ל' ז' 2012 - 27 אב 5770

כי צריך להתבונן, איך אפשר להיות דומה לאחד שעובר ממקום למקום ורואה בירה ומתפעל באותה מידה שמתפעל כשרואה בפעם הראשונה והטעם הוא, שכל דבר חדש מעורר את סקרנותו של האדם, ומתחיל לחקור ולהתבונן ולשאול, אבל אדם החי תמיד באותם הדברים, איך הוא יכול להתעורר ולהתחיל לחקור ולהתבונן.

56

רק כאשר שוכחים את הדברים המורגלים בהם, אז מתחילים לראות את הכל בעיניים חדשות ובמבט חדש, וממילא מתעוררות שאלות ותהיות, כאילו רואים את הכל בראשונה.